

Bachelorproject

“De groene ruimte, welzijn en mobiliteit”

Een onderzoek naar de driehoeksrelatie tussen de groene ruimte, het welzijn en veranderende mobiliteit van ouderen

Door: Ronald Bakker
Studentennummer: S1890050
Rijksuniversiteit Groningen
Faculteit Ruimtelijke Wetenschappen
Begeleider: Dr. Billie de Haas & Dr. Bettie Oosterhoff
Coördinator: Prof. Dr. D. Strijker
Bachelorproject, 11 juni 2018

Samenvatting

In dit bacheloronderzoek wordt de complexe driehoeksrelatie tussen welzijn, de groene ruimte en mobiliteit onder de loep genomen. Het doel van dit onderzoek is om inzichtelijk te maken hoe de relatie tot de openbare groene ruimte verandert en hoe deze kan bijdragen -of bijgedragen heeft- aan het welzijn, gegeven het feit dat men minder mobiel wordt. De driehoeksrelatie tussen de groene ruimte, fysieke activiteit (of juist het gebrek aan fysieke activiteit door afhankelijkheid) en welbevinden is complexer dan vaak wordt veronderstelt (Mitchell, 2013, in Ambrey, 2016).

De onderzoeksvraag die centraal staat in dit onderzoek: Hoe wordt het openbare groen ervaren door ouderen met een verminderde mobiliteit? In dit onderzoek is gebruik gemaakt van kwalitatieve dataverzameling, middels semigestructureerde interviews. De groep participanten vormt een homogene groep; het zijn allemaal ouderen met een verminderde mobiliteit. De mate waarin deze verandering heeft plaatsgevonden is echter per participant verschillend.

De groene ruimte heeft een positieve invloed op het welzijn van anderen. Deze relatie verandert naarmate men minder mobiel wordt. Uit dit onderzoek is gebleken dat natuur of de groene ruimte (opnieuw) een belangrijke rol kan spelen in het welzijn. Er liggen kansen op het gebied van het tegengaan van eenzaamheid en het vermogen om te reflecteren. De grootste uitdaging zit hem in het triggeren van het effect van 'herwaardering' waarbij kleinschalige natuur of groen weer in het verlengde komt te liggen van wat natuur vroeger voor de persoon was.

Inhoudsopgave

1. Introductie	4
1.1 <i>Achtergrond</i>	4
1.2 <i>Probleemstelling</i>	4
1.3 <i>Structuur</i>	5
2. Theoretisch kader	5
2.1 <i>Welbevinden</i>	5
2.2 <i>De groene ruimte</i>	5-6
2.3 <i>Mobiliteit</i>	6
2.4 <i>Conceptueel model</i>	7
2.5 <i>Verwachtingen</i>	7
3. Methoden	7
3.1 <i>Interviews</i>	7
3.2 <i>Analyse</i>	7-8
3.3 <i>Participanten & ethische overwegingen</i>	8
4. Resultaten	9
4.1 <i>Beschrijvende kenmerken participanten</i>	9
4.2 <i>GIS Herkomst participanten en nabij groen</i>	10
4.3 <i>Uitkomsten interviews</i>	10
4.3.1 <i>Sociaal en mentaal</i>	11-12
4.3.2 <i>Natuur en groene ruimte door de jaren heen</i>	12-13
4.3.3 <i>Mobiliteit</i>	13-14
4.4 <i>Reflectie</i>	14
5. Conclusie	15
5.1 <i>Discussie</i>	15
5.2 <i>Aanbevelingen</i>	15
6. Referenties	16
Bijlagen	17-20
Bijlage 1: <i>Interview Guide</i>	17-18
Bijlage 2: <i>Informed consent formulier</i>	19
Bijlage 3: <i>Code tree met aanpassingen</i>	20

1. Introductie

1.1 Achtergrond

Vandaag de dag is onze samenleving er op gericht dat iedereen, ongeacht leeftijd en Ausgangssituatie, zo lang mogelijk kan participeren in de maatschappij. Hier hoort ook het gebruik van de beschikbare (groen) voorzieningen bij. Om dit te bereiken zijn er zowel op sociaal als ruimtelijk gebied veel uitdagingen. Het aandeel ouderen in de samenleving neemt steeds meer toe en gemeenschappen doen steeds meer om deze mensen bij de maatschappij betrokken te houden (Bergman, 2012, in Ramsland, 2015). Ouder worden gaat soms gepaard met het verliezen van mobiliteit en onafhankelijkheid, maar er zijn verschillende manieren mogelijk om deze onafhankelijkheid te behouden. Voor sommige ouderen betekent dit bijvoorbeeld dat ze afhankelijk worden van een rolstoel of rollator. Door actief te blijven kunnen ouderen ziektes voorkomen en hun welzijn vergroten. Echter, deze afhankelijkheid heeft zijn weerslag op dit vermogen om actief te blijven. Een van de dingen die hieraan bij kan dragen op zowel fysiek als mentaal vlak is het contact met natuur (Talbot & Kaplan, 1991 in Ramsland, 2015). Echter, met een verminderde mobiliteit kan het lastig zijn om te bewegen in de openbare ruimte, laat staan de openbare groenruimte.

In dit onderzoek scharen zullen de termen natuur en openbare groene ruimte door elkaar gebruikt worden. We spreken niet van zuivere natuur omdat men in Nederland niet écht meer van natuur kan spreken maar eerder van een cultuurlandschap, waarin we een rijke geschiedenis hebben wat betreft het aanleggen en managen hiervan (Vroom, 2005). Vroom stelt bovendien dat landschap voor de een natuur is, maar voor de ander is het fraai ogende open groene ruimte of de tegenhanger van de stad. Dit contact met de natuur en openbare groene ruimte is aan verandering onderhevig naarmate men ouder en minder mobiel wordt. Wen et al. (2018) geven aan dat er meer onderzoek gedaan worden naar de band die ouderen hebben met de groene ruimte. Bijvoorbeeld hun ontdekkingen, creativiteit, identiteit, vrijheid of andere lokale culturele activiteit in de groene ruimte. Dit onderscheidt zich van vorige studies die zich vooral focussen op functionele uitingen van het landschap waarmee ouderen in het dagelijkse leven geconfronteerd worden. Wanneer onafhankelijke ouderen steeds meer in moeten boeten op hun onafhankelijkheid en mobiliteit veranderd hun relatie tot de natuur enorm of verdwijnt zelfs volledig. Wellicht kan dit onderzoek input genereren om ouderen met een verminderde mobiliteit langer te laten profiteren van de positieve effecten van de openbare groene ruimte op hun welzijn.

1.2 Probleemstelling

Het doel van dit onderzoek is om inzichtelijk te maken hoe de relatie tot de openbare groene ruimte veranderd en hoe deze kan bijdragen of bijgedragen heeft aan het welzijn, gegeven het feit dat men minder mobiel wordt.

De onderzoeksvraag luidt:

Hoe wordt het openbare groen ervaren door ouderen met een verminderde mobiliteit?

Om deze hoofdvraag te ontleden zijn er een drietal deelvragen geformuleerd:

- Op welke manier maken ouderen gebruik van de beschikbare groene ruimte in hun dagelijkse leefomgeving?
- Op welke manier draagt de groene ruimte bij aan hun *welbevinden*?
- Wat zijn de grootste obstakels die worden ervaren bij het bewegen door natuur of groene ruimte?

1.3 Structuur

Na de eerder genoemde probleemstelling in paragraaf 1.2 zal er eerst een theoretisch kader geschetst worden. Het theoretisch kader zal voor een groot deel de context schetsen waarbinnen de deelvragen beantwoord zullen gaan worden. Het conceptueel model dat hierop volgt laat zien hoe de belangrijkste concepten binnen dit onderzoek met elkaar in verband gebracht kunnen worden. In het onderdeel methodologie worden de keuzes en afwegingen van dit kwalitatieve onderzoek beschreven en hoe getracht is de theorie te toetsen aan de hand van ervaringen van participanten. Hierna zullen de resultaten van de interviews en nieuwe inzichten aan bod komen. In de conclusie worden deze resultaten in een bredere context getrokken, de hoofd en deelvragen beantwoord en aanbevelingen gedaan voor vervolgonderzoek.

2. Theoretisch Kader

2.1 Welbevinden

Het gevoel van welbevinden wordt versterkt door tijd met anderen door te brengen, naar buiten te gaan, het landschap, en de natuur (Barton et al. 2009, in Ambrey, 2016). De driehoeksrelatie tussen de groene ruimte, fysieke activiteit (of juist het gebrek aan fysieke activiteit door afhankelijkheid) en welbevinden is complexer dan vaak wordt verondersteld (Mitchell, 2013, in Ambrey, 2016). Om deze ervaringen op te doen is het voor oudere mensen belangrijk dat ze de mogelijkheid hebben om naar buiten te gaan. Zo kunnen ze gebruik maken van de omgeving, anders raken ze binnen opgesloten (Ramsland, 2015). Het hebben van natuur in de nabije omgeving, of de bevestiging dat het er is, is belangrijk voor mensen ongeacht de frequentie van het gebruik (Maller, 2006). Er is een groeiende interesse in onderzoek naar de groene ruimte omdat er bewijs is dat natuur een positieve invloed heeft op het welbevinden van de mens (Frumkin, 2013 in Taylor et al, 2017). Dit is vooral relevant in steden, waar sociale en ecologische componenten, inclusief groene ruimte, onder druk staan door verdere urbanisatie (Taylor et al, 2017). De buitenomgeving is niet alleen belangrijk in termen van onafhankelijkheid, maar ook voor alledaagse ervaringen zoals sociaal contact of ontspanning (Ramsland, 2015). Maller et al. (2006) stelt dat er positieve psychologische effecten treden op wanneer mensen in aanraking komen met dieren, planten of het landschap. Het kijken naar natuur vergroot de concentratie en productiviteit (Maller, 2006). Zelfs wanneer ouderen minimaal in aanraking komt met natuur, door bijvoorbeeld alleen door het raam te kijken, brengt dit voordelen met zich mee (Kaplan & Kaplan, 2003, in Ramsland, 2015). Er is duidelijk een link tussen het contact met de groene ruimte of natuur en het welbevinden. Ramsland (2015) stelt dat mensen met toegang tot natuur dichtbij over het algemeen gezonder zijn dan anderen en dat een natuurlijke omgeving zorgt voor afleiding en stress en zorgen doet vergeten. Bovendien zorgt het voor ontspanning en geeft het de kans om te reflecteren op het leven (Ramsland, 2015). Wanneer ouderen de keuze krijgen, prefereren ze een natuurlijke omgeving (vooral met water, grote oude bomen, 'intacte' vegetatie en minimale menselijke invloed) boven een urbane omgeving, ongeacht nationaliteit of cultuur (Maller, 2006).

2.2 De Groene Ruimte

Vroom (2005) stelt het volgende: "Het landschap van onze alledaagse leefwereld is wat we zien: onze omgeving, vol betekenissen, verhalen van toen en nu, verwachtingen en emoties. Landschap is de spiegel waarin we kijken, maar we kijken wel door een bril gekleurd door waardeoordelen, ideologieën of praktisch inzicht en nuttigheidsstreven. Afhankelijk van kennis en het herkennen, van normen en waarden, doelstellingen en belangen wordt het landschap geheel verschillend gezien en gedefinieerd. Groenruimte, of de groene ruimte is meestal, maar niet altijd opgebouwd uit vegetaties die geassocieerd worden met natuurlijke elementen (Taylor et al, 2017). Onderzoekers hebben niet dezelfde opvatting van groene ruimte. Om waardevol onderzoek te kunnen doen naar de relatie tussen groene ruimte en welbevinden, is het belangrijk dat de 'ervaringen' op het juiste niveau geanalyseerd worden (Conniff et al, 2016). Bijvoorbeeld, ervaringen vertelt door een participant als 'zitten op een bankje' kunnen niet gebruikt worden om een ervaring van een 'boswandeling' te simuleren. Daarom moet zorgvuldig vastgesteld worden welke elementen en activiteiten er onder de

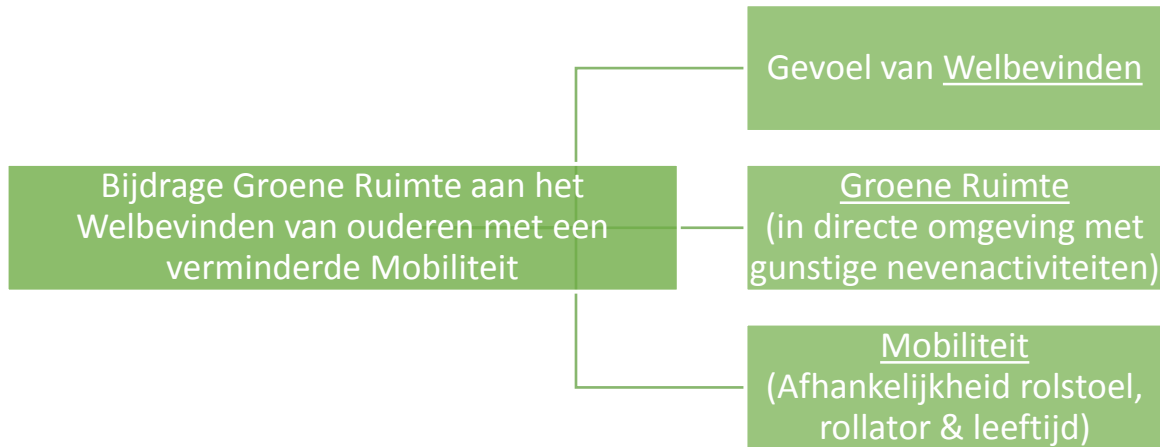
paraplu 'ervaringen met de groene ruimte' vallen (Conniff et al, 2016). Omdat er vooralsnog geen duidelijke definitie voorhanden is van groene ruimte binnen en tussen disciplines, zijn er twee mogelijke definities die tot een meer functioneel begrip leiden (Taylor et al, 2017). De eerste definitie stelt dat de groene ruimte bestaat uit water, begroeide gebieden in een landschap zoals bossen, wildernis, straatbomen, parken, tuinen, achtertuinen, geologische formaties, landbouwland, kustgebieden en akkerland. Deze definitie raakt aan een overkoepelende definitie van natuur, of natuurlijke gebieden in het algemeen (McIntyre, 2000, in Taylor et al, 2017). In deze definitie wordt groene ruimte min of meer tegen urbanisatie afgezet. De tweede interpretatie volgens Taylor et al (2017) is dat de groene ruimte bestaat uit urbane vegetatie, zoals parken, tuinen, binnenplaatsen, bossen in de stad, stadsboerderijen of onderdelen gerelateerd aan een begroeide variant van een open ruimte. Deze interpretatie past meer bij groene ruimte binnen de context van een stad. In dit onderzoek is gekozen voor de breedste (zoals de éérste definitie van Taylor) interpretatie om zoveel mogelijk ervaringen mee te kunnen nemen. Hoewel er niet echt van 'zuivere' natuur gesproken kan worden zullen bijvoorbeeld parken, tuinen en aangelegde bossen in dit onderzoek wel geïnterpreteerd als zijnde natuur wanneer de participant dit zo beschrijft of ervaart.

2.3 Mobiliteit

Seamon (1980, in Meijering et al, 2016) spreekt over 'lichaam en plaats choreografie': de uitkomsten van de interacties tussen mensen, hun lichamen en de fysieke ruimte zijn de gedragsrituelen op plaatsen. Een voorbeeld hiervan is het klaarmaken voor het werk 's ochtends of andere dagelijkse routines. Door een verminderde mobiliteit kan deze interactie met de buitenwereld en buitenactiviteiten waarvan voorheen werd genoten afnemen. Bovendien maakt fysieke achteruitgang het moeilijker om naar buiten te gaan door bijvoorbeeld verschillende ondergronden of temperatuurverschillen (Ramsland, 2015). Om aanspraak te kunnen maken op deze positieve uitwerkingen (of om überhaupt gebruik te kunnen maken van de publieke groene ruimte bij een verminderde mobiliteit) speelt de toegankelijkheid van die ruimte een belangrijke rol. Volgens Lundell (2004, in Seeland et al, 2006) moet het concept van toegankelijkheid in een bredere context worden geplaatst: Hij stelt dat onafhankelijkheid het vermogen is om zowel fysiek als mentaal te kunnen interpreteren en ervaren wat er zich in de omgeving afspeelt en te kunnen 'linken' met medebezoekers in dezelfde ruimte. Deze bredere opvatting van toegankelijkheid noemt Lundell (2004) 'Social inclusion'. Deze 'social inclusion' zal uiteindelijk 'integratie' gaan vervangen (Seeland and Nicole, 2006). Bij integratie gaat het enkel om het verlenen van toegang tot de wereld van de mensen zonder beperking. Echter, bij de inclusieve theorie van Lundell wordt geopperd dat we als maatschappij hierin verder zouden moeten gaan. Er zijn geen standaarden die overgenomen moeten worden maar is er participatie in de creatie en planning binnen publieke ruimtes waarin de fysieke of mentale beperkingen van een persoon niet langer relevant zijn (Oliver, 1996, in Seeland et al, 2006). Met dit in het achterhoofd en het gegeven van een ouder wordende populatie, is het belangrijk dat we trends in (im)mobiliteit van ouderen leren begrijpen (Gu et al, 2015). Wanneer we deze begrijpen kunnen behorende instanties vanuit een integrale 'inclusive' aanpak ouderen wellicht weer mobiliseren om van de gunstige effecten van de groene ruimte te kunnen profiteren.

2.4 Conceptueel Model

Figuur 1.1 Conceptueel model

Bron: Onderzoek auteur

2.5 Verwachtingen

Op basis van de literatuur is de aanname dat ouderen die de mogelijkheid hebben om van groene ruimtes gebruik te maken hier zowel lichamelijke als mentale voordelen uit halen die invloed hebben op hun welbevinden. Wanneer dit ook per rolstoel, scootmobiel of ander hulpmiddel (nog, of juist wéér) kan, al dan niet in eigen vertrouwde omgeving, zal dit tot een hoge mate van welbevinden leiden inclusief alle gunstige bijkomende effecten die daarmee gepaard gaan zoals geschetst in het theoretisch kader. Andersom, bij het wegvallen van mobiliteit of beperkte toegankelijkheid van de groene ruimte zal dit als een groot verlies gezien worden en een negatief effect hebben op het gevoel van welbevinden.

3. Methodologie

3.1 Interviews

In dit onderzoek is gebruik gemaakt van kwalitatieve dataverzameling. Hierdoor kunnen specifieke waardevolle elementen naar voren komen die middels meerdere interviews met elkaar in verband kunnen worden gebracht. Het doel van de interviews is niet om 'representatief' te zijn, maar om te begrijpen hoe individuen betekenis geven aan ervaringen uit hun eigen leven (Longhurst, 2003). Dit onderzoek heeft plaatsgevonden middels semigestructureerde interviews. Er zal vooraf een lijst met vragen zijn, maar de nadruk zal liggen op de conversatie om de participanten de kans te geven uit te kunnen weiden over de onderwerpen en ervaringen die zij belangrijk vinden. Alhoewel het verloop van het interview gedeeltelijk vast staat, is er wel degelijk flexibiliteit in de manier waarop de participant hier op vragen in kan gaan (Longhurst, 2003).

3.2 Analyse

De kwaliteit van de samenhang en resultaten zal voor een deel afhankelijk zijn van de opzet van de interview guide (Zie bijlage 1, Pagina 17,18) en een treffende code tree gebaseerd op het theoretisch kader (deductief). De interviewguide spreekt echter alleen over rolstoelgebruiker, maar voor het uiteindelijke onderzoek is besloten deze doelgroep breder te trekken om een grotere groep participanten aan te kunnen spreken. De algemene lijn van de guide bleef echter bewaard. De codes

zijn later in het onderzoek uitgebreid (inductief) waar bleek dat de deductieve codes de lading van het verhaal niet voldoende of specifiek genoeg dekten. Voor het coderen van de interviews is gebruik gemaakt van het programma ATLAS.ti. 8. In bijlage 3 (Pagina 20) is de uiteindelijke code-tree met deductieve en inductieve codes opgenomen.

3.3 Participanten & Ethische overwegingen

De interviews zijn gericht op specifieke participanten (ouderen die -in verschillende mate- een verminderde mobiliteit hebben) die in eerste instantie in overleg met de WIJ stichting benaderd zouden worden, maar waar later geen draagvlak voor bleek. Daarna is de keuze gemaakt om te focussen op een aantal ouderen die voornamelijk woonachtig zijn in de kop van Overijssel. Twee van de interviews zijn afgenomen in Oldemarkt, en de acht overige interviews in Woonzorgcentrum Nijenstede in Steenwijk. De ouderen wonen hier zelfstandig. De groep participanten vormt een homogene groep; het zijn allemaal ouderen met een verminderde mobiliteit. De mate waarin deze verandering heeft plaatsgevonden is echter per participant verschillend. Dit heeft vervolgens zijn weerslag op de manier waarop de participanten over deze veranderende ervaringen praten. Op basis hiervan kunnen we stellen dat het noodzakelijk is dat de onderzoeker en de participant op een vergelijkbaar niveau communiceren om de ervaringen in relatie tot de elementen en activiteiten in context te kunnen plaatsen. (Connif et al, 2016). Echter, dit is vooraf door de onderzoeker moeilijk in te schatten, maar in overleg met medewerkers van woonzorgcentrum Nijenstede is dit in goede banen geleid. Voor sommige participanten geldt dat ze soms dialect spreken om zich beter te kunnen verwoorden. Dit heeft zowel voordelen als nadelen. Het voordeel is dat de participant zich eerder vertrouwd kan bij de interviewer. Het nadeel is dat er door de onderzoeker een 'vertaalslag' gemaakt moet worden. Bij het transcriberen is getracht de resultaten zo getrouw mogelijk te 'vertalen'.

De participanten zullen vooraf worden geïnformeerd over de lengte van het onderzoek en van het feit dat hun input onderdeel is van dit onderzoek en het doel van dit onderzoek. Om dit te waarborgen heeft iedere participant een 'Informed Consent' Formulier getekend, zie bijlage 2 (Pagina 19). De vragen in de interviews kunnen als indringend worden ervaren want er zal veelal naar persoonlijke ervaringen gevraagd worden. De onderzoeker is zich er van bewust dat bepaalde herinneringen of ervaringen van vroeger wellicht gevoelig liggen. Er is getracht worden om enkel op de gevoelige zaken in te spelen die voor het onderzoek relevant zijn. Wanneer iemand weigert deel te nemen wordt dit gerespecteerd. Eventuele vertrouwelijke informatie zal ook vertrouwelijk blijven en alleen bekend zijn bij de onderzoeker. De transcripten zijn opgeslagen achter een wachtwoord op een PC en alleen voor de onderzoeker beschikbaar. De transcripten zijn ook geanonimiseerd middels aliassen. Op deze manier is getracht privacy van de participanten te waarborgen doordat informatie of uitspraken niet te herleiden zijn naar specifieke personen.

4. Resultaten

4.1 Beschrijvende kenmerken participanten

In tabel 1.1 zijn enkele kenmerken weergegeven van de 10 participanten van dit onderzoek. Deze dienen in acht genomen te worden bij het interpreteren van de resultaten van de interviews.

Tabel 1.1 Kenmerken Participanten

Kenmerk	Geslacht	Leeftijd	Mobiliteit	Woonplaats	Situatie
Participant 1 De Groot	Man	95 jaar	Lopen met rollator of stok: ja Scootmobiel: nee Fietsen: nee Autorijden: ja	Oldemarkt	Woont zelfstandig in woongroep 'De Landerijen'
Participant 2 Schilstra	Vrouw	80 jaar	Lopen met rollator of stok: ja Scootmobiel: ja Fietsen: nee Autorijden: ja	Oldemarkt	Woont zelfstandig in seniorenwoning
Participant 3 Walstra	Man	90 jaar	Lopen met rollator of stok: ja Scootmobiel: ja Fietsen: nee Autorijden: ja	Steenwijk	Nijerstede
Participant 4 Das	Man	95 jaar	Lopen met rollator of stok: ja Scootmobiel: nee Fietsen: nee Autorijden: nee	Steenwijk	Nijerstede
Participant 5 Hoedt	Man	79 jaar	Lopen met rollator of stok: ja Scootmobiel: nee Fietsen: ja Autorijden: nee	Steenwijk	Nijerstede
Participant 6 Van Ree	Vrouw	97 jaar	Grotendeels afhankelijk rolstoel	Steenwijk	Nijerstede
Participant 7 Slager	Vrouw	85 jaar	Lopen met rollator of stok: ja Scootmobiel: nee Fietsen: nee Autorijden: nee	Steenwijk	Nijerstede
Participant 8 Van Elst	Man	87 jaar	Lopen met rollator of stok: ja Scootmobiel: nee Fietsen: nee Autorijden: ja	Steenwijk	Nijerstede
Participant 9 Prins	Man	80 jaar	Lopen met rollator of stok: ja Scootmobiel: nee Fietsen: ja Autorijden: ja	Steenwijk	Nijerstede
Participant 10 Steen	Man	91 jaar	Lopen met rollator of stok: ja Scootmobiel: nee Fietsen: nee Autorijden: nee	Steenwijk	Nijerstede

Bron: Onderzoek auteur

4.2 GIS herkomst participanten en nabij groen

In figuur 1.2 zijn de twee locaties waarop de interviews genomen zichtbaar, respectievelijk 'De Landerijen' in Oldemarkt en 'Nijenstede' in Steenwijk.

Figuur 1.2 GIS Locaties Interviews

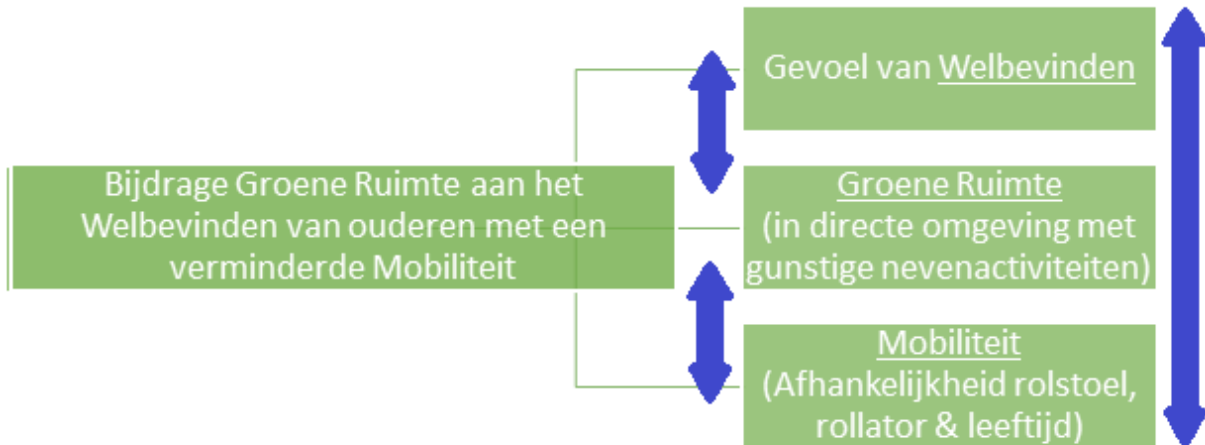
Bron: Onderzoek auteur

4.3 Uitkomsten interviews

Na het bestuderen en coderen van de transcripten blijkt dat de relaties tussen welzijn, mobiliteit en de groene ruimte onderling veel overlap vertonen op tal van sub thema's. Daarom is er voor het bespreken van de resultaten gekozen voor een drietal overkoepelende thema's, opgedeeld in drie paragrafen, respectievelijk 4.3.1, 4.3.2 en 4.3.3. De aangepaste –uiteindelijke- code tree is weergegeven in Bijlage 3 (Pagina 20). Deze inzichten hebben er ook tot geleid dat het conceptueel anders weergegeven dient te worden Dit wordt weergegeven in figuur 1.3 (Pagina 11). Voor deze aanpassing is gekozen omdat codes en termen als onafhankelijkheid, toegankelijkheid, participatie en acceptatie binnen de context van respectievelijk welzijn, mobiliteit en groene ruimte veel overlap vertonen binnen de kaders van dit onderzoek. De belangrijkste bevinding is dan ook dat deze driehoeksrelatie wel dégelijk complexer en sterker is, zoals vaak verondersteld wordt (Mitchell, 2013, in Ambrey, 2016). Dit heeft als gevolg dat sommige codes bij meerdere thema's onder te brengen te zijn. Daarom is er getracht de quotes zo uit te lichten dat er verschillende onderdelen met elkaar tegelijk in verband kunnen worden gebracht. Bovendien is er sterk geselecteerd in het aantal quotes om de resultaten te reduceren naar een formaat wat toegestaan is binnen dit bachelor onderzoek.

De blauwe pijlen in figuur 1.3 geven aan dat er tussen de losse onderdelen een duidelijke wisselwerking is. Er zal in de paragrafen die volgen getracht worden deze wisselwerking te duiden.

Figuur 1.3 Aangepast Conceptueel model

Bron: Onderzoek Auteur

4.3.1 Sociaal en Mentaal

De volgende resultaten zullen vooral betrekking hebben op welke manier ouderen gebruik maken van groene ruimte in hun dagelijkse leefomgeving. Zoals aangegeven zijn in dit onderzoek enkel participanten geïnterviewd die mentaal nog over alle vermogens beslissen. Wat bij iedereen terugkwam en cruciaal is voor het mentale welbevinden:

Van Ree (97): "Ik ga natuurlijk lichamelijk achteruit, maar ik ben zo blij dat m'n verstand me niet in de steek laat. Tot op heden hoor."

Wanneer we het hebben over Welzijn stelt Maller (2006) dat het hebben van natuur in de nabije omgeving, of de bevestiging dat het er is, al een positieve uitwerking heeft op het welzijn. Uit de interviews zijn een aantal opmerkelijke uitspraken naar voren gekomen die dit kunnen ondersteunen. Sommige uitspraken hebben ook betrekking op het ontbreken van die omgeving:

Steen (91): "Hier vlak naast, als ik 's morgens op sta en ik doe mijn gordijn open. Dan zitten daar die vogeltjes aan het voer, daar kan ik volop van genieten."

Slager (85): "Dat mis ik echt man de zee. Heel veel mensen die kunnen daar de sores in hun hoofd kwijt, daar aan het strand. Door alleen maar de zee te horen ruizen en het water over je voeten. Die zee heb een hele grote kracht voor mensen."

Steen (91): "Je ziet op de TV natuurlijk heel veel van die natuurprogramma's. En dan zie ik ze buiten weer en dan probeer ik ze te herontdekken, en dat gebeurt me heel vaak hoor."

Steen (91): "Ik ben dolblij dat ik hier zit, dat ik die prachtige kleuren van die bloemen daar zie, dat vindt ik prachtig."

Das (90): "Je ziet de ruimte niet meer he. Je zit hier dan wel in de omgeving, maar je hebt niet die ruimte."

Dat de buitomgeving of groene ruimte belangrijk is in termen van onafhankelijkheid, alledaagse ervaringen, sociale contacten, reflectie, ontspanning is zoals Ramsland (2015) stelt wordt ondersteunt door de volgende uitspraken:

Van Elst (87): "Dan zoek ik de natuur op. Dat is voor mij ontspanning. Ik ga ik één ochtend in de week vaak even weg en dat is dan de vrijdagochtend [...] Dan rijdt ik weer eens via dit, en dan weer via dat."

Hoedt (79): "Daar knap je gewoon van op. Ik ben zo'n type: ik stop onderweg eens en dan ga ik een kop koffiedrinken. Laatst heb ik voor 't eerst echt gewandeld, de hele binnenstad door geweest, de markt over. ja en je bent dan moe want je doet iets, wat je niet dagelijks doet."

Das (90): "Wij spreken elkaar zowat elke dag, omdat hij een hond heeft. En hij heeft een stukje van die tuin daar, twee van die bakken daar heeft hij dan sla plantjes ofzo."

Zelfs wanneer ouderen minimaal in aanraking komt met natuur, door bijvoorbeeld alleen door het raam te kijken, brengt dit voordelen met zich mee (Kaplan & Kaplan, 2003, in Ramsland, 2015). In de interviews zijn een aantal beweringen die hierbij aansluiten naar voren gekomen:

Schilstra (80): "Ja, natuurlijk vindt ik het mooi dat de boel hier wel een beetje groen is natuurlijk. [...] Kijk ik keek altijd tegen een hele mooie groene heg aan, en het is nu hout geworden. Maar je moet het van die kant bekijken dat dat de mensen daar zelf plezier van hebben omdat ze het werk niet meer hoeven te doen."

Schilstra (80): "Ja zo is het, Kijk ik heb m'n tuintje nog geen stenen in gedaan omdat ik het eigenlijk nog leuk vind om daar iets bloeiends en groeiend in te hebben. Ik heb zostraks weer de vlinderboom straks weer, dat straks al die vlinders weer komen dat vindt ik juist prachtig."

Er is reden om te veronderstellen dat in het kader van eenzaamheid de groene ruimte een belangrijke rol speelt of kan spelen. De volgende uitspraken beamen dit:

Van Elst (87): "Wat ik zo mooi vindt altijd, en dat vindt ik dan zo vreselijk dat m'n vrouw niet mee kan omdat we daar vroeger vaak fietsten [...] als je dan links en rechts kijkt, dan zie je toch schitterende natuur."

Walstra (90): "Vaak zit je daar een beetje alleen te kijken he, das niet prettig, het zij zo."

Hoedt (79): "Giethoorn zit ik nog wel eens een enkele keer, de Woldberg en Dwingeloo, maar je bent alleen, en dan fiets je er nog wel heen, maar.."

Van Ree (97): "Och ja, de zusters hebben ook geen tijd. Het is nou eenmaal zo. Ik ben ook heus wel een keer verdrietig dat wil ik wel bekennen hoor."

Das (90): "Ja, de gedachten he. Als je hier alleen zit, ik heb de radio dan wel aan, maar als je zo 's middags, dat zijn lange middagen. En er komt ook niemand hier wat doen."

Das (90): "Je gaat eens naar de HEMA te kijken, dan koop je niks, maar dan heb je wat afleiding, en dan is er iemand die zegt "hé, kom je koffie drinken?", dan heb je even afleiding."

4.3.2 Natuur en groene ruimte door de jaren heen

De volgende resultaten zullen vooral betrekking hebben op de effecten van natuur of groene ruimte op het welzijn. Wen et al. (2018) geven aan dat er meer onderzoek gedaan worden naar de band die ouderen hebben met de groene ruimte. Bijvoorbeeld hun ontdekkingen, creativiteit, identiteit, vrijheid of andere lokale culturele activiteit in de groene ruimte. Er zijn een aantal interessante uitspraken die hierbij aansluiten. Ze hebben vooral betrekking op ontdekkingen, hun opvoeding en soms op culturele activiteiten:

Walstra (90): "Kijk, wij wisten vroeger alles van kieviten, tureluurs en noem maar op [...]. Dat leerde je allemaal want je zag dat en dan ging je daar eens naar kijken en je kocht eens een boekje waar dat in stond. Je maakt je dat eigen omdat je er dagelijks mee geconfronteerd wordt, maar er was ook niks anders."

Steen (91): "Wij werden vroeger opgevoed, dat we met onze vader de natuur in gingen. En dat hij ook heel verstand had van de planten en de bomen enzovoort. Kortom wat er in de natuur leefde, dus ik was daar heel bekend mij eigenlijk al, als kleine jongen al."

Walstra (90) "Ik denk dat wij van oudsher begonnen zijn met te genieten van de natuur, maar vroeger wisten we niet eens dat dat genieten was, maar overal is tegenwoordig een woord voor. En dat heb je wel vastgehouden. Dat je zegt, hé dat interesseert mij."

In termen van identiteit komen er veel vakantie verhalen zoals het volgende voorbij:

De Groot (95): "Vroeger hadden we altijd een vouwwagen, en dan zaten we meestal altijd op de Veluwe. We hebben ook wel bij de fietsvereniging gezeten. Dan gingen we naar Losser, naar Nijmegen en dan onderweg dan had je adressen waar je kon slapen."

Een ander element is de manier waarop natuur of gebieden ervaren worden nadat bijvoorbeeld een partner is overleden; er is een zekere plaatsverbondenheid. Plaatsverbondenheid kan gezien worden als de relatie tussen individuen en hun belangrijkste omgeving (Scannel & Gifford, 2010). Deze relaties tussen mensen en belangrijke plekken kunnen bij het verlies van mobiliteit onder druk komen te staan. Echter, deze plekken –in de groene ruimte of natuur- kunnen ook als ‘portaal’ of gateway dienen naar. Dit ligt in het verlengde van de theorie dat ‘Thuis’ als een portaal dienen naar andere mensen, omdat deze objecten kan bevatten die herinneringen oproepen (Rowles and Bernard, 2013, in Meijering et al, 2016).

Schilstra (80). “Ja, daar ben je. Soms kan je je dan heel erg alleen voelen ja. En vooral het fietspad waar we samen heel veel kwamen enzo. En dat trekt toch. Om dan toch het gevoel te hebben dat je dat samen beleefd hebt. Dat komt omdat je zolang bij elkaar geweest bent.”

Een aantal participanten konden mooie inzichten verschaffen in de manier waarop natuur of groene ruimte nu door hen beleefd wordt:

Walstra (90): “Ik kan, daar zit een vogelhokje met jonkies erin, maar ik kan daar een hele tijd naar kijken. Hoe die oude vogeltjes het voer aansjouwen enzo voort. Heel simpel, maar dat heb je van vroeger af. Net zoals vroeger, met dat eierzoeken kun je zeggen nou ik sjouw de landerijen af en dan zeggen dan vind ik wel een nestje. Nee.. Je moet die vogels bestuderen en zien hoe ze reageren, en als je dat een beetje onder de knie hebt dan weet je precies waar ’t nestje is. Die dingen.”

Van Ree (97) “Mijn man was een echte natuurman. Wij zwierven altijd hier over de Eese. Wij hebben een keer op de Eese een hertje geboren zien worden. Ik heb van mijn man heel veel geleerd. [...] Een uil zat onbeweeglijk in het bos naar onze richting te kijken. En grote ogen, en onbeweeglijk maar zo.. Ik zie nog het beeld voor me hoor. Daarom mag ik ook graag wel een natuurfilm zien.”

Das (90): “Ik loop hier overal wel rond. Ik loop wel door Steenwijk zelf. [...] En ik ga door Rams Woerthe, dan zit je ook in de natuur. Maar het mooiste vond ik altijd, ik ben geboren in Zuidveen, dan stond ik in het huis te kijken en dan keek ik over al die weilanden. Dat was mij het mooiste.

4.3.3 Mobiliteit

De obstakels die ervaren worden zijn afhankelijk van de mate waarin participanten afhankelijk zijn geworden van hulp en wat hun fysieke gesteldheid nog toelaat. Trends in mobiliteit moeten we leren begrijpen, zoals Gu et al (2015) stelt. Maar participanten hebben hier allemaal een andere kijk op. De een staat wel open voor hulp van familie en/ of derden en de ander minder. Ook het gebruik van scootmobiel of andere hulpmiddelen leidt tot verdeeldheid onder de participanten:

De Groot (95): “ Nouja, als ze hier komen met de rolstoelen, nouja het liefst de bossen ingaan, maar ja daar kun je niet zoveel.”

Prins (80): “Ik fiets nog wel eens een stukje, dan ga ik dus over de Woldberg, de Eese, door de bossen. Ik ben pas ook nog in de richting van Giethoorn gefietst maar daar wordt het zo druk dat is niet leuk meer. In het dorp zelf kun je al helemaal niet meer verkeren.”

Das (90): “Ik moet uitkijken, dan zijn die stoepen zo, maar dan worden de ogen wat minder, daar heb ik wel last van.”

Van Ree (97): “Ja ik heb tot mijn 80^e toch nog kunnen fietsen. Ik had een goede fiets en toen ben ik gevallen en toen durfde ik niet meer.”

Prins (80): “We komen eigenlijk nergens meer want de enige mogelijkheid die wij hebben om ergens naar toe te gaan is met een rolstoelbus [...] De WMO he, de wet maatschappelijke ondersteuning daar ben je dan op aangewezen. Maar de mensen die daarover gaan die zeggen gewoon dat doen we niet, klaar.”

De Groot (95): “ Ja.. Als ze komen dan, of dan met de auto, of de rollator achterin de auto, dan gaan we naar Steenwijk. En dan zetten we daar de auto neer, en dan door de Eese, dan gaan de kinderen met ons lopen.”

Schilstra (80). “ Nou, daar ga ik sowieso niet heen, want dan moet je iemand hebben die je kan drukken met de rolstoel.”

Schilstra (80). "Ja ik ga heel veel rond (scootmobiel). Ik heb vorige week ben ik 35 kilometer heb ik gereden op de scootmobiel alleen, helemaal naar Steenwijk geweest, helemaal rondgegaan. Toen mijn man er nog was toen gingen wij nog wel op de Woldberg enzo, maar dat vindt ik nu te griezelig om alleen te doen."

Participanten zijn op verschillende manieren bezig om mobiel te blijven en de fysieke achteruitgang te counteren, maar tegelijk te accepteren. De volgende uitspraken geven een mooi inzicht in dit proces:

Steen (91): "Ja, in ieder geval om in beweging te blijven he. Dan loop ik misschien wel voor niks 3x naar de brievenbus en weer terug [...] Ik ben elke dag wel aan het bewegen want ik bed liggen dat helpt niks."

Walstra (90): "Op een gegeven moment toen kreeg ik de kinderen die zeiden: Opa, ik zal zorgen dat er een hondje komt, die moet je 4x per dag uitlaten. En dan blijf je in beweging. En ik had er soms niet veel zin aan, maar ze hebben wel gelijk."

Slager (85): "Daarom is die kar (rollator) van mij van ongelooflijke waarde, ik kan boodschappen doen en ik blijf in beweging."

Slager (85): "Ik wil als het effe kan niet in een rolstoel dus ik loop voor m'n leven. Dus ik zal er nooit over prakkeseren om met een scootmobiel te gaan, want dan weet ik zeker dat het fout gaat."

Das (90): "Je moet alles afzeggen. Een ander koopt weer een nieuwe fiets. Ik koop dan maar een nieuwe computer."

Das (90): "Ik zie d'r nog tegenaan, niet om te doen, d'r was hier laatst een oefening. Maar als ik dan soms zie, dan zie ik ze zo zitten. Dan denk ik dan zal ik wel zo dik worden."

Das (90): "Nou, maar daar wen je aan, je raakt de auto kwijt, je raakt je fiets kwijt, ik heb een poosje gehad dat ik nauwelijks kon lopen, je groeit zo mee met het ongemak, dat gaat zo langzamerhand. En je neemt er ook, nou genoeg niet, maar je leeft erin voort."

Sommige participanten gaan een stap verder en geven zelfs aan dat hun beperking in mobiliteit tot een herwaardering van de natuur en groene leidt, waardoor ze juist weer méér genieten.

Volgens Van Slobbe (2013) zijn er een aantal trends gaande op dit gebied. De eerste trend die hij aandraagt is dat natuur 'micro' (lokaal, dicht bij huis) 'leuk' gevonden wordt, terwijl natuur 'macro' (biodiversiteit, klimaat) voor velen steeds minder relevant is. Voor de tweede trend introduceert hij de term 'natuurvervaging': "dit leidt tot een onvermijdelijke, welbegrepen afkalving van alles wat natuurlijk is. En tot een opwaardering van tuintjes, parken en 'vakantienatuur' om daar af en toe eens goed bij te komen". Verder stelt hij dat natuur steeds meer zal worden gewaardeerd als onderdeel van het moderne leven, in een combinatie van waarden zoals gezondheid, vriendschap, veiligheid en welzijn. De volgende uitspraken sluiten hierbij aan:

Van Elst (87): "Het leuke ervan vind ik eigenlijk dat ik nou door die beperktheid iets ontdek wat ik eigenlijk toen ik alles nog kon niet ontdekte. Ik zie allerlei dingen gebeuren die ik nooit eerder had gezien [...] Als je met de auto ergens langskomt zie je dat niet. Nu sta ik voor m'n raam en nu zie ik dat allemaal gebeuren. Dat heb ik gewonnen laat ik het zo zeggen [...] Ik zou heel graag met vakantie willen maar dan met m'n vrouw maar dat kan gewoon niet. Maar daar komen zulk soort dingen voor in de plek."

Van Elst (87): "Ik heb in m'n hele lange leven, terwijl ik toch veel in de natuur gewerkt heb, op het land en zo, en gefietst heb en noem maar op en vakantie geweest ben. En ik heb in m'n hele leven nooit mooier beleefd dan wat ik nu in dat appartement heb."

4.4 Reflectie

Er is in dit geval gekozen om veel codes samen te pakken en onder te brengen onder de paraplu van één thema. De manier waarop dit gebeurt is subjectief. Er is geprobeerd bepaalde uitspraken in context uit te lichten zodat ze gelinkt kunnen worden aan theorie terwijl ze evengoed voor een andere code ook betekenis kunnen hebben. De onderzoeker is zich hier van bewust; de manier waarop codes gegroepeerd zijn is te zien in bijlage 3 (pagina 20)

5. Conclusie

5.1 Discussie

Dit onderzoek geeft reden om te veronderstellen dat de driehoeksrelatie tussen welzijn, groene ruimte en mobiliteit wel dégelijk complexer en sterker is, zoals vaak veronderstelt wordt (Mitchell, 2013, in Ambrey, 2016). Ouderen hebben er heel veel baat bij als ze het contact met de 'natuur', of groen blijven behouden. Op de hoofdvraag "Hoe wordt het openbare groen ervaren door ouderen met een verminderde mobiliteit?" Is geen eenduidig antwoord te geven omdat hier tal van variabelen bij betrokken zijn die dit beïnvloeden.

Ouderen maken op verschillende manieren gebruik van groene ruimte in hun directe omgeving. Het hebben van natuur in de nabije omgeving of in sommige gevallen de bevestiging dat het er is heeft een positieve uitwerking op het welzijn. Uit de resultaten kunnen we vaststellen dat in veel gevallen zelfs minimaal contact al positieve voordelen met zich meebrengt. In sommige gevallen is dit effect groter dan de ander de ander, afhankelijk van de houding tegenover natuur (afhankelijk van factoren als opvoeding en identiteit) en het 'willen zien' (waar acceptatie een rol speelt) wat er zich om hen heen afspeelt. De groene ruimte of natuur biedt in sommige vallen ruimte voor afleiding of reflectie. De mate waarin deze reflectie of afleiding plaatsvindt heeft wederom maken met de achtergrond (opvoeding, identiteit). Deze reflectie kan ook plaatsvinden op plekken waar de persoon een grote plaatsverbondenheid mee heeft. Echter komen deze plekken onder druk te staan

De groene ruimte draagt op verschillende manieren bij aan het welbevinden. Voor veel theorieën in het theoretisch kader is draagvlak gevonden. We kunnen deze effecten echter niet generaliseren; voor veel effecten is de uitwerking ervan per participant verschillend door verschillende achtergronden en onderliggende mechanismen. De uitdaging zit hem in het maximaliseren van het potentieel om nog met de groene ruimte in aanraking te kunnen komen om het welzijn te vergroten. Bovendien zou de groene buitenruimte zou wellicht als katalysator kunnen dien om eenzaamheid tegen te gaan. Maar dit is wederom afhankelijk van de mobiliteit, maar dat de natuur een belangrijke

Er zijn verschillende obstakels in het vermogen om aanspraak te kunnen maken op de gunstige effecten van de groene ruimte op het welzijn. Acceptatie en beschikbare hulp spelen een cruciale rol wanneer men zichzelf weer wil 'mobiliseren' om de groene ruimte op te zoeken. Per persoon is verschillen hoe zeer ze zich hiertegen verzetten of juist in meegaan. In sommige gevallen valt dit proces positief uit doordat men hun omgeving gaat herwaarderen en weer méér kan genieten. Dit past helemaal bij de trend van Van Slobbe (2013). Natuurvervaging leidt tot een opwaardering van tuinen en parken, en wanneer men ouder en minder mobiel wordt lijkt dit effect zich zelfs te versterken.

5.2 Aanbevelingen

Met het gegeven van een ouder wordende populatie, is het belangrijk dat we trends in (im)mobiliteit van ouderen leren begrijpen (Gu et al, 2015). Wanneer we deze begrijpen kunnen we ouderen wellicht weer mobiliseren om van de gunstige effecten van de groene ruimte te kunnen profiteren. Nu gebleken is dat ook dicht bij huis -laagdrempelig- in de breedste zin van het woord, deze gunstige effecten op kunnen treden is het interessant om te onderzoeken waar de kansen liggen. Wellicht kunnen nieuwe inzichten dit effect van herwaardering triggeren om de geest weer te mobiliseren.

6. Referenties

Ambrey, C. (2016). Urban greenspace, physical activity and wellbeing: The moderating role of perceptions of neighborhood affability and incivility. *Land Use Policy*, 57, 638-644.

Connif, A. & Craig, T. (2016). A methodological approach to understanding the wellbeing and restorative benefits associated with greenspace. *Urban Forestry & Urban Greening*, 19, 103-109.

Gu, D. & Gomez-Redondo, R. & Dupre, M. (2015). Studying Disability Trends in Aging populations. *Journal of Cross-Cultural Gerontology*, 30 (1), 21-49.

Key Methods in Geography, 2nd edition, Clifford, French & Valentine ISBN 9781412935098

Longhurst, R. (2003). Semi-structured Interviews and Focus Groups. In Key methods in Geography, ed. Nicholas J. Clifford and Gill Valentine, 117-132. Thousand Oaks, Ca: Sage Publications, Inc.

Maller, C. & Townsend, M. & Pryor, A. & Brown, P. & Leger, L. (2006). Healthy nature healthy people: 'Contact with nature' as an upstream health promotion intervention for populations. *Health Promotion International*, 21 (1), 45-54.

Meijering, L. & Lettinga, A. & Nanninga, C. (2016). Home-making after stroke. A qualitative study among Dutch stroke survivors. *Health & Place*, 37, 35-42.

Ramsland, L. (2015). With Nature and the outdoors as a resource: a case of a one-footed elderly man in a wheelchair. *Physical culture and sport. Studies and research*, 65, 24-30.

Scannel, L. & Gifford, R. (2010). Defining place attachment: A tripartite organizing framework. *Journal of environment psychology*, 30, 1-10.

Seeland, K. & Nicolè, S. (2006). Public green space and disabled users. *Urban Forestry & Urban Greening*, 5, 29-34.

Taylor, L. & Hochuli, D. (2017). Defining greenspace: Multiple uses across multiple disciplines. *Landscape and Urban Planning*, 158, 25-38.

Stichting Groen & Handicap (2017). *Samen op pad*. Geraadpleegd op 04-03-2018 via https://www.natuurzonderdrempels.nl/images/documenten/samen_op_pad_2017_totaal.pdf

Van Slobbe, T. (2013) De toekomst van natuurbeleving in Nederland; hoezo natuur? *De Levende Natuur*, 114 (2), 41-56

Vroom, M.J. (2005). *Lexicon van de tuin- en landschapsarchitectuur*. Wageningen: Blauwdruk

Wen, C. & Albert, C. & Von Haaren, C. (2018). The elderly in green spaces: Exploring requirements and preferences concerning nature-based recreation. *Sustainable cities and Society*, 38, 582- 593.

Bijlage 1: Interview Guide (oorspronkelijk)

Aan de hand van deze Interview Guide zullen de interviews worden afgenomen. Het biedt een handvat voor het verloop van het interviews maar geeft geen garantie dat de interviews daadwerkelijk op deze manier zullen verlopen.

Formaliteiten

1. Vraag of je het interview mag opnemen;
2. Stel je voor met wat achtergrondinformatie;
3. Leg uit hoe je de participant gevonden en contact hebt;
4. Leg uit waarom je de participant wilt interview en wat de participant bijdraagt aan het onderzoek;
5. Leg uit dat het interview ongeveer 60 minuten zal duren;
6. Leg uit wat er met de data zal gebeuren;
7. Laten ondertekenen en zelf tekenen van informed consent formulier.

Goedendag, mijn naam is Ronald Bakker. Ik ben student Sociale Geografie en Planologie aan de RUG en momenteel ben ik bezig met het schrijven van mijn Bachelor thesis. Binnen mijn thesis onderzoek ik hoe openbare groenvoorzieningen ervaren worden door ouderen die afhankelijk zijn van een rolstoel. Dit onderzoek ik door meerdere mensen op leeftijd in rolstoel te interviewen en te vragen naar hun ervaringen. Met dit interview hoop ik een goed inzicht te krijgen vanuit uw visie op dit onderwerp.

Inleiding

1. Heeft u er bezwaar tegen als ik dit interview opneem?
2. Ik ben met u in contact gekomen via en daarom wil ik u graag interviewen.
3. Het interview zal vermoedelijk ongeveer 60 minuten in beslag nemen.
4. De opname zal gebruikt worden voor analyse en gebruikt worden voor het beantwoorden van hoofd en deelvragen van mijn bachelor thesis.

Context

1. Kunt u iets vertellen over uzelf? Wat is uw leeftijd, waar woont u, hoeveel jaren bent u hier al woonachtig?
2. Hoelang zit u al in de een rolstoel? Op wat voor manier is dat gegaan?
3. Hoe ziet een typische dag eruit voor u?

Tijdens dit interview zullen we het veel hebben over uw ervaringen met natuur en/ of 'de groene ruimte'. Ik zal toelichten wat u hier allemaal onder mag rekenen. De groene ruimte bestaat uit water, begroeide gebieden in een landschap zoals bossen, straatbomen, parken, tuinen, achtertuinen, binnenplaatsen kustgebieden, akkerlanden of onderdelen gerelateerd aan een begroeide variant van een open ruimte. Ik ben dus zowel geïnteresseerd in de openbare groenvoorzieningen in uw directe omgeving als uw ervaringen met natuur in een bredere context.

Kern

4. Hoe belangrijk is natuur voor u?
 - a. Heeft u voorkeur voor bepaalde soorten natuur?
 - b. Waren deze voorkeuren vroeger anders?
5. Welke plekken waren vroeger het meest belangrijk voor u?
 - a. Hoe voelt u zich als u op een van deze plekken bent?
6. Welke plekken zijn nu het meest belangrijk voor u?
 - a. Zijn deze plekken veranderd sinds u in een rolstoel zit?
 - b. Is dat gevoel waar we het eerder over hadden veranderd?
 - c. De openbare ruimte zou een positieve invloed hebben op het gevoel van welbevinden. Wat merkt U hiervan?

7. Op wat voor manier beweegt u zich door de groene ruimte?
 - a. Welke van deze plekken kunt u zelfstandig bereiken?
 - b. Bezoekt u deze plekken zelfstandig, met familie of met andere mensen?
8. Op welke plekken kunt u niet meer komen sinds u in een rolstoel zit?
 - a. Zijn daar andere plekken voor in de plaats gekomen?
 - b. Heeft de rolstoel hierin ingrijpende gevolgen gehad?
 - c. Wat zou er in uw ogen moeten veranderen om dit weer mogelijk te maken?
9. In hoeverre wordt nu voldaan aan de behoefte in de natuur of groene buitenruimte te komen?
 - a. Waar komt u nu nog vaak in de natuur?
 - b. Wat zijn uw favoriete openbare groenvoorzieningen binnen uw stad/ dorp?
 - c. Hoe voelt u zich als u in hier aanwezig bent?
10. Kunt u uw meest recente ervaringen in de groene buitenruimte beschrijven?
 - a. Hoe zorgt u ervoor dat u nog van het buitenleven kunt genieten?

Bedanken van de participant & Aanbieden Informed Consent Formulier

Bijlage 2: Informed Consent Formulier (oorspronkelijk)

Toestemmingsverklaringformulier (informed consent)

Titel onderzoek: Groene Ruimte en Welzijn

Verantwoordelijke onderzoeker: Ronald Bakker

Ik ben student Sociale Geografie en Planologie aan de RUG en momenteel ben ik bezig met het schrijven van mijn Bachelor thesis. Binnen mijn thesis onderzoek ik hoe natuur openbare groenvoorzieningen ervaren worden door ouderen met een verminderde mobiliteit. Dit onderzoek ik door meerdere mensen op leeftijd te interviewen en te vragen naar hun ervaringen. Met dit interview hoop ik een goed inzicht te krijgen vanuit uw visie op dit onderwerp

In te vullen door de deelnemer

Ik verklaar op een voor mij duidelijke wijze te zijn ingelicht over de aard, methode en doel en van het onderzoek. Ik weet dat de gegevens en resultaten van het onderzoek worden geanonimiseerd en alleen vertrouwelijk aan mijn onderwijsinstelling (Rijksuniversiteit Groningen) bekend gemaakt zullen worden. Mijn vragen zijn naar tevredenheid beantwoord.

Ik begrijp dat opnamemateriaal of bewerking daarvan uitsluitend voor analyse en/of wetenschappelijke presentaties zal worden gebruikt.

Ik stem geheel vrijwillig in met deelname aan dit onderzoek. Ik behoud me daarbij het recht om tijdens dit interview zonder opgave van redenen mijn deelname aan dit onderzoek te beëindigen.

Naam deelnemer:

Datum: Handtekening deelnemer:

In te vullen door de uitvoerende onderzoeker

Ik heb een mondelinge en schriftelijke toelichting gegeven op het onderzoek. Ik zal resterende vragen over het onderzoek naar vermogen beantwoorden. De deelnemer zal van een eventuele voortijdige beëindiging van deelname aan dit onderzoek geen nadelige gevolgen ondervinden.

Naam onderzoeker:

Datum: Handtekening onderzoeker:

Bijlage 3: Code Guide

Deductieve Codes	Inductieve Codes	Thema voor bespreken resultaten
Indirect contact Onafhankelijkheid Sociaal contact Eenzaamheid Ontspanning Afleiding Reflecteren Invloed contact natuur	Eenzaamheid Reflecteren	<i>4.3.1 Sociaal en Mentaal</i>
Ontdekkingen Identiteit Vrijheid Opvoeding Voorkeuren Betekenissen Herinneringen Ervaringen	Gateway Place attachment Veranderende kijk op natuur	<i>4.3.2 Natuur en groene ruimte door de jaren heen</i>
Routines Fysieke achteruitgang Toegankelijkheid Barrières Participatie Ervaren steun Acceptatie Hulpmiddelen	Beperking creëert herwaardering	<i>4.3.3 Mobiliteit</i>